

Samenvatting brochure Hoogbegaafdheid in het VO

In de multimediale brochures van het Kenniscentrum Hoogbegaafdheid belichten we telkens een ander thema. Dit keer: Hoogbegaafdheid in het VO.

In het voortgezet onderwijs wordt doorgaans vanuit twee invalshoeken aandacht besteed aan de educatieve behoeften van leerlingen met begaafdheidskenmerken:

- de identiteitsontwikkeling van begaafde leerlingen.
- de cognitieve behoeften van leerlingen.

Identiteitsontwikkeling

Interventies gericht op de identiteitsontwikkeling blijken in de praktijk vaak het meest succesvol te zijn. Identiteitsvorming staat centraal in de adolescentie, dus op het voortgezet onderwijs. Dit betekent dat identiteitsontwikkeling erg belangrijk is als je je aanbod en ondersteuning gaat afstemmen op de educatieve behoeften van begaafde vo-leerlingen.

Identiteit wordt mede ontwikkeld op basis van verwachtingspatronen van anderen. Begaafde leerlingen hebben vaak het gevoel 'anders te zijn dan anderen'. Als zij niet ondersteund worden kan hun identiteitsontwikkeling door een combinatie van scheve verwachtingen en dit gevoel van anders zijn onder spanning komen te staan.

Cognitieve behoeften

Begaafde leerlingen hebben behoefte aan meer kansen op differentiatie. Zij vinden het vaak fijn om goed zicht te hebben op het doel van het leerstofaanbod en om doelen te kunnen nastreven buiten de beperkingen die de methode met zich meebrengt. Als leraar in een reguliere groep kun je daar rekening mee houden door te starten met verwerkingsopdrachten; klassikale instructie bied je aan de leerlingen die aangeven daaraan behoefte te hebben. Je kunt ook opdrachten aanbieden die een groot beroep doen op de cognitieve, metacognitieve en affectieve vaardigheden van leerlingen. Daarnaast kun je samen met leerlingen verkennen welke verdiepingsmogelijkheden er zijn, of er mogelijkheden zijn om te verbreden en of er mogelijkheden zijn om een aanbod versneld of juist iets vertraagd aan te bieden als blijkt dat dit voor de leerling leidt tot een verbetering van het welbevinden en de leerprestaties.

Begeleiding van begaafde vo-leerlingen

Begaafde leerlingen zijn vaak buitengewoon sterk op hun omgeving gefocust. De druk om wel of niet te presteren kan voor hen voortkomen uit de verwachtingen die hun omgeving van hen heeft of waarvan de jongere denkt dat die verwachtingen bij die omgeving bestaan. Begeleiders moeten zich hiervan bewust zijn omdat daardoor onder andere de transfer van begeleiding buiten de schoolse context niet altijd succesvol is.

Een goede samenwerking tussen school thuis en de leerling is daarom de belangrijkste randvoorwaarde voor schoolsucces. Tips voor een positieve invloed op die samenwerking zijn:

- Als leerlingen zich op school heel anders gedragen dan thuis kan het zijn dat leraren en ouders het gedrag van de jongere niet herkennen vanuit hun eigen ervaring. Communiceer open over wat je ervaart zonder de waarneming van de ander te ontkennen of te negeren.
- Bedenk dat ouders samen met hun kinderen al een heel schooltraject hebben meegemaakt. Neem een proactieve houding aan en zie de inzichten die ouders over hun kinderen kunnen bieden als waardevol.
- Stel je op als een 'pedagogisch sensitieve professional'. Schep een veilige leeromgeving waarin leerlingen zich gezien en gewaardeerd voelen en heb aandacht voor de affectieve kant van leren.

